

UOT 336.714

AZƏRBAYCANDA İNVESTİSİYA CƏLBEDİCİLİYİNİN ARTIRILMASI MƏSƏLƏLƏRİ

Ramiz GÜLMƏMMƏDOV*

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 4 iyun 2024; çapa qəbul edilmişdir: 27 sentyabr 2024; online-da çap edilmişdir: 11 dekabr 2024.

Received: 4th of June, 2024; accepted: 27th of September, 2024; published online: 11th of December, 2024.

Açar sözlər: *əlvərişli investisiya mühiti, investisiya siyasəti, daxili investisiya layihələri, investisiyaların cəlb edilməsi, xarici investisiya, rəqəmsal iqtisadiyyat*

Giriş

İnvestisiyalar iqtisadi artıma töhfə verməklə, ölkə üçün əlvərişli maliyyə mühitini təmin edir və eyni zamanda ölkədə əmtəə və xidmətlərin milli istehsalına, eləcə də yeni iş yerlərinin aşılması üçün əlavə kapital qoyuluşlarının əsas mənbəyidir [1]. Effektiv investisiya fəaliyyəti iqtisadi artımın yüksəlişini xeyli dərəcədə asanlaşdırmaqla, iqtisadiyyatın bərpası üçün mühüm rıçaq rolunu oynayır və xarici investisiyaların cəlb edilməsinə birbaşa təsir göstərir. Azərbaycanda əlvərişli investisiya mühitinin təmin edilməsi dövlət əhəmiyyətli məsələdir, onun həyata keçirilməsi sosial-iqtisadi dinamikanı, beynəlxalq iqtisadi proseslərdə iştirakın səmərəliliyini, ölkənin innovativ potensialının artırılmasını və bu əsasda milli iqtisadiyyatın modernləşdirilməsi imkanlarını müəyyən edir.

Daxili iqtisadiyyata xarici sərmayələrin cəlb edilməsi problemi uzun illərdir ki, mövcuddur və bu gün də aktual olaraq qalır. Xarici investorların Azərbaycan iqtisadiyyatında fəal işləməsinə baxmayaraq, qeyri-neft sektorunda dövlət hələ də cəlb olunan xarici kapitalın həcminə görə bir çox dövlətlər qarşısında rəqabətdə uduzur. Bu problem hazırda kəskinləşən xarici iqtisadi fikir ayrılıqları və ziddiyyətlər səbəbindən aktualdır, çünki investisiyalar iqtisadi artımın maliyyələşdirilməsi, iqtisadi təhlükəsizliyin və qorunmanın təmin edilməsi üçün son dərəcə vacibdir. Məqalənin əsas məqsədi Azərbaycana xarici investisiyaların cəlb edilməsi mexanizmlərini və onların təkmilləşdirilməsini öyrənmək, ölkə iqtisadiyyatına qlobal investisiyaların azalmasına təsir edən səbəbləri aşkar etmək və xarici sərmayələrin cəlb edilməsi, xarici investorun iştirakı ilə Azərbaycan ərazisində investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi sahəsində münasibətlərin hüquqi tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi üçün tövsiyələrin hazırlanmasıdır.

Bu mənada Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində investisiya cəlbəediciliyinə təsiri məsələsi hazırda böyük maraq doğurur. Qərb dövlətlərinin tətbiq etdiyi sərt tələblər ölkənin iqtisadi sferasında ciddi dəyişikliklərə səbəb olub. Lakin buna baxmayaraq, Azərbaycan xarici investorların cəlb edilməsinə yönəlmiş investisiya siyasətini inkişaf etdirməyə və həyata keçirməyə davam edir. Bu siyasətin tərkib hissəsi kimi ölkədə investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində biznesin qeydiyyatı prosedurunun sadələşdirilməsi, investorlara dövlət dəstəyinin artırılması kimi bir sıra tədbirlər

* magistrant, Bakı Avrasiya Universiteti

e-mail: ramizgulmemmedov11@gmail.com

<https://doi.org/10.30546/25194011.2024.13.5.0194>

həyata keçirilib. Bütün mənfi təsirlərinə baxmayaraq, Azərbaycan xarici investisiyaları cəlb etməkdə davam edir. Xüsusilə, son illər ərzində türkiyəli investorlar Azərbaycan layihələrinə aktiv şəkildə sərmayə qoyurlar: infrastruktur tikintisindən tutmuş texnologiyanın inkişafına qədər. Bundan əlavə, Azərbaycan digər ölkələrlə iqtisadi əlaqələrini inkişaf etdirməyə davam edir ki, bu da yeni investorların cəlb edilməsinə və iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə kömək edir. Azərbaycan hökuməti də ölkədə investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində fəal iş aparır. O cümlədən, sahibkarlığın qeydiyyatı prosedurunun sadələşdirilməsi və investorlara dövlət dəstəyinin artırılması istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirilib. Bu tədbirlər xarici investorlar üçün riskləri azaltmağa və Azərbaycanı investisiya üçün daha cəlbedici etməyə kömək edir.

1. Investisiya cəlbediciliyinə sistemli yanaşma

Elmi məqaləni yazarkən müəllif materialı araşdırmaq və təhlil etmək üçün müxtəlif üsullardan istifadə etmişdir. Xüsusilə, müqayisəli təhlildən, habelə normativ hüquqi aktların və sənədlərin, elmi araşdırmaların və məqalələrin təhlili və sintezindən istifadə edilmişdir. Bu məqsədə nail olmaq üçün işdə aşağıdakı vəzifələr qoyulmuşdur:

- Azərbaycanda sərt şərtlər altında investorları cəlb etmək üçün həyata keçirilən tədbirlərin xüsusiyyətlərini nəzərdən keçirmək;
- görülən tədbirlərdən istifadənin müsbət və mənfi tərəflərini təhlil etmək;
- sanksiyalar rejimi altında xarici investorların cəlb edilməsi üzrə tədbirlərin sahələrini genişləndirməyə imkan verən əsas alətləri vurğulamaqdır.

Azərbaycanın investisiya siyasəti ölkə iqtisadiyyatının inkişafı üçün ən vacib vasitələrdən biridir. Beynəlxalq münasibətlərin getdikcə mürəkkəbləşdiyi müasir şəraitdə Azərbaycanın investisiya siyasəti əhəmiyyətli dəyişikliklərə məruz qalır. Qərb dövlətlərinin sərt tələbləri Azərbaycanın investisiya siyasətinə və ölkəyə xarici investisiyaların cəlb edilməsinə ciddi təsir göstərdi. Bu araşdırmada Azərbaycanda sərt şərtlər altında investisiyaların cəlb edilməsi üçün hansı tədbirlərin görüldüyünü, hazırda hansı daxili investisiya layihələrinin hazırlandığını və sərt şərtlərin tətbiqinin ölkədəki investisiya mühitinə necə təsir etdiyini nəzərdən keçirəcəyik.

Ölkə iqtisadiyyatının səmərəli artımının və inkişafının göstəricisi xarici investisiyalardır. Azərbaycanın müxtəlif bölgələrinin rəngarəngliyi, iqtisadi və siyasi inkişafdakı fərqlər əvvəlcədən müəyyən edilir və müəyyən bir ərazidə investisiyaların olması və ya olmaması ilə izah olunur. Investisiya cəlbediciliyinin artması əlavə kapital axını təmin edir və ərazilərin iqtisadi bərpaasına kömək edir. Investisiya cəlbediciliyi onun iqtisadi və maliyyə göstəricilərinin, dövlət, ictimai, qanunvericilik, siyasi və sosial inkişaf göstəricilərinin məcmusu ilə müəyyən edilən ayrılmaz göstəricidir. Investisiya cəlbediciliyi fiziki, maliyyə, intellektual və insan kapitalının ölkəyə və ya xaricə hərəkət vektorunu müəyyən edir.

Investisiya cəlbediciliyi iki əsas amillər qrupunun, yəni, investisiya potensialı amillərinin (şərtlər toplusu, investorları cəlb edən və ya geri çəkən amillər) və investisiya riski faktorlarının (təsiri altında yaranma ehtimalı olan şərtlər toplusunun investisiya fəaliyyətinin nəticələrinin qeyri-müəyyənliyi və ya investisiya nəticələrinin tam və ya qismən əldə edilməməsi ehtimalı şəraitində gözlənilməz maliyyə itkiləri) eyni vaxtda təsiri ilə müəyyən edilir. Investisiya potensialını qiymətləndirmək üçün makroiqtisadi göstəriciləri, istehsal amillərinin mövcudluğunu və əlçatanlığını, istehlak tələbini və digər parametrləri nəzərə almaq lazımdır. Investisiya riski investisiya qoyuluşlarının və onlardan əldə edilən gəlirlərin itirilməsi ehtimalını əks etdirir [2].

Qlobal və milli bazarlarda rəqabət münasibətlərinin gücləndirilməsi, texnologiyaların geniş inkişafı və sürətli dəyişməsi, biznesin diversifikasiyasının artması, biznes proseslərinin mürəkkəbləşməsi və digər amillər ərazinin investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi və monitorinqi sisteminin formalaşdırılmasını zəruri edir. Azərbaycanda bir

ərazinin investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi üçün xüsusi bir metodologiya qanunu olaraq müəyyən edilməmişdir və buna görə də müxtəlif hesablama üsullarının geniş çeşidi mövcuddur.

2. İnvestisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi metodları

İnvestisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi üçün müasir metodları nəzərə alaraq, əsas xarici metodlar arasında aşağıdakıları qeyd etmək olar:

- 1) Harvard Biznes Məktəbinin Metodologiyası;
- 2) Avstriya Bankının İqtisadiyyat Departamenti tərəfindən hazırlanmış investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi metodologiyası;
- 3) “Standard and Poor’s” tərəfindən regionun maliyyə sabitliyinin kredit qiymətləndirməsi [4].

İnvestisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsinin əsas üsullarına aşağıdakıları daxil etmək olar:

- “Expert-Ra” reyting agentliyindən investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi metodologiyası;

- İ.A.Blankın təklif etdiyi metodologiya;

- M.Serpilin tərəfindən təklif olunan metodologiya.

Bütün metodların ümumi xüsusiyyətlərini aşağıdakı kimi dəyərləndirə bilərik. Reytinglərin tərtibi üçün məlumat mənbəyi rəsmi məlumatlardır: sosial-iqtisadi inkişafın və investisiya fəaliyyətinin həcmninə statistik hesabatları, investisiya infrastrukturu ilə bağlı subyektlərin qanunvericilik aktları, regional hökumətlərin hesabatları, nəşrlər, ekspert qiymətləndirməsi reytingin tərtibində böyük rol oynayır. Mütəxəssislər qrupu müəyyən göstəricilər və göstəricilər toplusunu işləyib hazırlayır, onlara uyğun çəki müəyyən edir. Yaranan göstərici bütün göstərici çəkilərinin cəmidir. Reytingin tərtibinin ümumi forması aşağıdakı kimidir:

- regionun investisiya cəlbediciliyini ən dəqiq qiymətləndirə bilən ağlabatan göstəricilər toplusu tərtib edilir;

- regionun iqtisadi vəziyyəti ilə bağlı ekspertlərin ixtiyarında olan məlumatların təhlili və müqayisəsi aparılır. Hər bir göstəriciyə regionun ümumi investisiya mühitinə təsirinə əsaslı olaraq müəyyən çəki (pay) verilir;

- alınan çəkilər əsasında regionun investisiya cəlbediciliyinin ümumi göstəricisi hesablanır [3].

Beləliklə, təhlilin nəticələrinə əsasən belə bir nəticəyə gələ bilərik ki, nəzərdən keçirilən bütün metodların bir sıra çatışmazlıqları var ki, bu da ərazinin investisiya cəlbediciliyinin daha çox əmək tutumlu qiymətləndirilməsinə səbəb olur. Regionun cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi üsullarının nəzərdən keçirilməsi aşağıdakı xüsusiyyətlərə malik olmalıdır[7]:

- potensial investorlar arasında populyarlıq;

- dəyişən iqtisadi şəraitə uyğunlaşma;

- regionlar arasında real məsafəni qiymətləndirmək və onların mövqelərinin dinamikasını müəyyən etmək bacarığı;

- mürəkkəblik (tədqiqat həm mikro, həm də makro səviyyədə, keyfiyyət və kəmiyyət göstəriciləri nəzərə alınmaqla aparılmalıdır);

- regionun sənaye xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması;

- investisiya və innovasiya fəaliyyətinin uçuğu;

- istifadə olunan vasitələrin və nəticələrin etibarlılığı.

Nəzərə almaq lazımdır ki, investisiya cəlbediciliyinin hərtərəfli qiymətləndirilməsi üçün ilk növbədə potensial investor mövqeyindən çıxış etmək lazımdır. Qərar qəbul edərkən investor adətən investisiyanın potensial gəlirini, tələb olunan

investisiya məbləğini və riskləri nəzərə alır. Aşağıda müzakirə olunan ölkənin investisiya cəlbediciliyinin müəyyən edilməsinə yanaşma üç əsas bloku əhatə edir: 1) iqtisadi cəlbedicilik; 2) hüquqi cəlbedicilik; 3) investisiya qoyarkən risklər. Hər bir blokun xüsusiyyətləri *Cədvəl 1*-də təqdim olunur.

Cədvəl 1.

Potensial investor tərəfindən qiymətləndirilən əsas amillər

İqtisadi cəlbedicilik	Hüquqi cəlbedicilik	İnvestisiya yatırarkən risklər
Bu blok, investora ölkəyə sərmayə qoyarkən fayda əldə etmək imkanlarının qiymətləndirilməsidir. İnvestorun potensial səmərəsi iqtisadiyyatın ümumi vəziyyətindən, daxili bazarın həcmindən, əməyin keyfiyyətindən və dəyərindən, infrastrukturun inkişafından və digər amillərdən asılıdır.	Bu blok ölkə iqtisadiyyatına sərmayə qoymağın nə qədər asan olduğunu, həmçinin pul və vaxt xərclərinin nə qədər çəkilməsi lazım olduğunu göstərir.	Bu blok ona görə tətbiq edilmişdir ki, bir ölkənin investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi investorların potensial risklərini müəyyən etmədən natamam olacaqdır, çünki bu gün heç bir uğurla inkişaf edən şirkət riskləri qiymətləndirmədən və idarə etmədən edə bilməz. İnvestisiya layihəsinin riskləri müxtəlif xarakterli ola bilər: siyasi, iqtisadi, mədəni.

Mənbə: Müəllif tərəfindən hazırlanmışdır.

İnvestisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi üçün effektiv metodologiyanın məlik olması olduğu xüsusiyyətləri nəzərə alaraq, habelə potensial investora nəzərdən keçirdiyi mövqeləri nəzərə alaraq, regionun investisiya mühitinin qiymətləndirilməsi üsullarını təhlil etmək lazımdır [6].

Birinci yanaşma investisiya cəlbediciliyini sosial-siyasi, təbii-iqtisadi və psixoloji xüsusiyyətlərin məcmusu kimi müəyyən edir. Bu istiqamətdə qiymətləndirmə metodologiyası investisiya mühitinin etibarlılığının inteqral göstəricisindən istifadə etməklə həyata keçirilir, onun qiymətləndirilməsi üçün müəyyən özəl göstəricilər toplusu formalaşır. Növbəti yanaşma iqtisadi və risk komponentləri daxil olmaqla investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi metodologiyasını ortaya qoyur. Regional inkişafın ərazi amillərini və sektoral şərtlərini nəzərə alan kompleks qiymətləndirmə metodologiyasını nəzərdən keçirsək, görərik ki, bu metodologiya da müvafiq göstəricilərlə ölçülən bir çox özəl amillərin təsiri altında formalaşan investisiya cəlbediciliyinin konsolidasiya edilmiş inteqral göstəricisinin hesablanmasına əsaslanır.

Ərazi və ya sənaye nöqtəyi-nəzərindən regionun investisiya cəlbediciliyini qiymətləndirmək üçün iki komponenti özündə birləşdirən modeldən istifadə olunur:

- a) iqtisadi gəlir (investisiya edilmiş vəsaitlərin gəlirlilik səviyyəsini qiymətləndirir);
- b) investisiyaların riskliliyi (regionun (ərazinin və ya sənayenin) nəzərə alınan səviyyəsi ilə əlaqəli risk dərəcəsini qiymətləndirir [5]).

3. İnvestisiya cəlbediciliyini əks etdirən göstəricilər

Bölgənin investisiya cəlbediciliyini müəyyən edən müxtəlif göstəricilər arasında hərtərəfli qiymətləndirmənin tələblərinə ən yaxşı cavab verən göstəricilər seçilmişdir. Bu göstəricilər investisiya prosesinin bütün aspektlərini əks etdirən investisiya cəlbediciliyi amillərinə daxildir. Yaradılmış göstəricilər toplusu iqtisadi sistemlər və investisiya obyektləri kimi regionların fəaliyyətinin xarici və daxili amillərinə təsir göstərir. Regionların investisiya cəlbediciliyi amillərinə siyasi, sosial, iqtisadi, ekoloji, infrastruktur, qanun-

vericilik, cinayət, innovasiya, istehsal, əmək, maliyyə, investisiya və resurs-xammal daxildir. Beləliklə, regionların investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsi üçün təklif olunan üsullar investisiya cəlbediciliyinin kompleks göstəricisinin əldə edilmiş dəyərlərini investorların maliyyə hesablamaları ilə əlaqələndirməyə, habelə investisiya qoyulmuş vəsaitlərin rentabelliğini nəzərə almaqla xarakterizə etməyə imkan verir. Ərazinin investisiya cəlbediciliyinin qiymətləndirilməsinin əsas üsullarını təhlil edərək belə nəticəyə gələ bilirik ki, bu qiymətləndirmə mühüm rol oynayır. O, investisiya cəlbediciliyinə təsir göstərən göstəriciləri müəyyən etməyə və əsaslandırmağa kömək edir, investorlar üçün ən maraqlı olan regionları göstərir, həmçinin regional və federal hakimiyyət orqanlarına regionun əsas iqtisadi problemlərini müəyyən etməyə və lazımi investisiya və innovasiya siyasətini hazırlamağa imkan verir.

Bununla belə, sərt şərtlərə baxmayaraq, Azərbaycan neft və qaz hasilatı və emalı, telekommunikasiya, əczaçılıq kimi bəzi sənaye sahələrinə, həmçinin rəqəmsal iqtisadiyyat və texnologiya startapları ilə bağlı yeni sənayelərə investisiya cəlb etməyə davam edir. Bu sənaye sahələrinə investisiya cəlb etmək üçün Azərbaycan hökuməti bir sıra tədbirlər görür, məsələn, yeni müəssisələrin qeydiyyatı proseduru sadələşdirir, vergi dərəcələrini azaldır və innovativ layihələrin inkişafına dövlət subsidiyaları ayırır.

Sərt şərtlər altında xarici investisiyaları cəlb etmək üçün Azərbaycan investorları dəstəkləməyə və ölkədə investisiya mühitinin yaxşılaşdırılmasına yönəlmiş bir sıra tədbirlər hazırlayıb. Bu tədbirlərdən biri də sərmayədarların xüsusi güzəşt və üstünlüklər əldə etdiyi azad iqtisadi zonalar (AİZ) və xüsusi iqtisadi zonanın (XİZ) yaradılmasıdır. Azərbaycanda bir neçə XİZ var, məsələn, Sumqayıt, Ələt və s. Bu zonalar sayəsində investorlar vergi və gömrük güzəştləri ilə yanaşı, infrastruktur dəstəyi də əldə edirlər. Xarici sərmayələrin cəlb edilməsinə yönəlmiş digər tədbir xüsusi investisiya fondlarının yaradılmasıdır. Azərbaycanda İnvestisiya Holdingi investorlara müxtəlif layihələrə investisiya qoymaq imkanı verir, hansı ki, onlar peşəkar investorlar tərəfindən idarə olunurlar investorların maraqlarının müdafiə dərəcəsini artırır, ölkədə investisiya siyasətini təkmilləşdirir, ölkədə investisiya mühitini yaxşılaşdırır. Bu istiqamətdə tədbirlərə infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, bürokratik maneələrin azaldılması, investorların hüquqi müdafiəsinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi daxildir. Azərbaycan investisiya siyasətinin təkmilləşdirilməsi və ölkədə investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində fəal iş aparır. Bu strategiya çərçivəsində investorlar üçün şəraitin yaxşılaşdırılması istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirilib. Xüsusilə, Azərbaycan öz infrastrukturunun, o cümlədən nəqliyyat, rabitə, energetika və digər sektorların inkişafına fəal şəkildə sərmayə qoyur. Bu, biznes və investorlar üçün xidmətlərin əlçatanlığını və keyfiyyətini yaxşılaşdırmağa, habelə onların göstərilməsi xərclərini azaltmağa imkan verir. Bundan əlavə, Azərbaycan bürokratik maneələrin azaldılması və biznesin qeydiyyatı, tikinti və fəaliyyət üçün icazələrin alınması prosedurlarının sadələşdirilməsi üzərində işləyir. Bu, investorlar üçün prosedurları sadələşdirir və investisiya layihələrinin başlanmasını sürətləndirir. İnvestisiya siyasətinin təkmilləşdirilməsinin vacib istiqaməti investorların hüquqi müdafiəsinin keyfiyyətinin yüksəldilməsidir. Azərbaycan investorların hüquqlarına zəmanət verən mexanizmlər, o cümlədən mübahisələrin həlli və investisiya münaqişələrinin həlli üçün hüquqi alətlər tətbiq edir. Bunun sayəsində investorlar hüquqlarının pozulması halında əlavə təminatlar əldə edirlər. Beləliklə, infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, bürokratik maneələrin azaldılması və investorlar üçün hüquqi müdafiənin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması Azərbaycanın investisiya siyasətinin təkmilləşdirilməsi və ölkədə əlverişli investisiya mühitinin yaradılması üçün vacib addımlardır.

Nəticə

Beləliklə, xarici investisiyaların cəlb edilməsinin məqsədəuyğunluğu iqtisadi artım

tempinin yüksəldilməsi, istehsal prosesinin müasirləşdirilməsi, iş yerlərinin artırılması, investisiyaların və ayrı-ayrı sahələrin, regionların və dövlət iqtisadiyyatının innovativ inkişafı üçün istifadə etmək imkanı ilə müəyyən edilir. Xarici investisiyalar hesabına iqtisadi inkişaf həm ölkənin qlobal iqtisadi və siyasi arenadakı mövqeyinə, həm də əhalinin həyat səviyyəsinə müsbət təsir göstərəcək. Buna əsaslanaraq, bir tərəfdən, artıq ölkəyə xarici investisiya axınının artırılması və xarici kapitalın xaricə axınının minimuma endirilməsi üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına, digər tərəfdən, xarici investisiyaların və xarici investorların fəaliyyətinə nəzarət etməklə dövlətin maliyyə tənzimlənməsi sisteminin formalaşdırılmasına ehtiyac vardır.

ƏDƏBİYYAT

1. “İnvestisiya fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 22 iyun 2022-ci Qanunu. Bakı şəhəri, 22 iyun 2022-ci il.
2. Агаева Л.К. Инвестиционная привлекательность региона / Л.К.Агаева, В. Ю. Анисимова. Самара: Самарский ун.-т, 2018, 72 с.
3. Ахтариева Л.Г. Современные подходы к оценке инвестиционной привлекательности регионов // Социально-экономическое развитие. 2014, №1, с. 233-239.
4. Бекетова А.М. Обзор методов оценки инвестиционной привлекательности региона // Экономика и менеджмент инновационных технологий. 2015, №4, с. 30–35.
5. Жадан А.Э. Методика оценки инвестиционной привлекательности региона (на примере ЮФО) // Проблемы экономики и менеджмента. 2016, №5, с. 51-58.
6. Кравец. А.В. Экономический рост и формирование инвестиционного климата региона: проблемы и перспективы // Интерактивная наука. 2016, №1, с. 127-130.
7. Чурилова Е.Е., Овчинникова О.П. Методы оценки инвестиционного климата региона // Экономические науки. 2014, №9, с. 94-97.
8. www.economy.gov.az

Резюме

Рамиз Гюльмамедов

Вопросы повышения инвестиционной привлекательности в Азербайджане

В статье рассматривается роль и значение инвестиционной привлекательности в современном Азербайджане. Ввиду разного социально-экономического уровня регионов Азербайджана вопросы, связанные с их развитием, остаются актуальными. Общий вклад регионов в национальную экономику создает синергетический эффект, который приводит к увеличению валового внутреннего продукта, улучшению качества жизни граждан, повышению геополитического статуса страны. В связи с этим инвестиционная деятельность остается приоритетным стратегическим направлением, направленным на структурные преобразования и повышение ее потенциала как компонента экономики. Проанализированы теоретические аспекты региональной стратегии и пути повышения инвестиционной привлекательности, представлена классификация научных концепций современных исследователей для определения приоритетов регионального развития, подготовлена стратегия повышения инвестиционной привлекательности региона. Цель исследования определяется необходимостью подготовки рекомендаций с целью улучшения инвестиционной среды в Азербайджане для устойчивого развития национальной экономики. Научная новизна работы состоит в определении стратегических приоритетов повышения инвестиционной привлекательности регионов и основных задач этих приоритетов. Для достижения этой цели в работе используется широкий спектр общенаучных методов и подходов: диалектика, научные абстракции, системный анализ и синтез. Теоретическую основу составляют работы отечественных и зарубежных ученых, посвященные различным аспектам изучаемой проблемы. В итоге автор определил и охарактеризовал основные стратегические приоритеты повышения инвестиционной привлекательности региона в целях балансирования будущего экономического спада, который неизбежно наступит после окончания действия ограничительных мер, связанных с распространением пандемии коронавируса. Кроме того, Азербайджан должен продолжить свою де-

тельность в направлении создания благоприятной инвестиционной среды в стране с целью привлечения как местных, так и иностранных инвесторов. Например, необходимо усилить усилия в направлении совершенствования правовой системы, снижения налоговой нагрузки на бизнес и улучшения инфраструктуры. Все эти меры помогут сделать Азербайджан более привлекательным для инвесторов и обеспечить его экономическое развитие в будущем. Автор отмечает, что Азербайджан должен продолжить деятельность по развитию своей экономики на основе новых технологий и инноваций.

Ключевые слова: *благоприятный инвестиционный климат, инвестиционная политика, отечественные инвестиционные проекты, привлечение инвестиций, иностранные инвестиции, цифровая экономика*

Summary

Ramiz Gulmammadov

Issues of increasing investment attractiveness in Azerbaijan

The article examines the role and importance of investment attractiveness in modern Azerbaijan. Due to the different socio-economic levels of the regions of Azerbaijan, issues related to their development remain relevant. The general contribution of the regions to the national economy creates a synergistic effect, which leads to an increase in the gross domestic product, an improvement in the quality of life of citizens, and an increase in the geopolitical status of the country. In this regard, investment activity remains a priority strategic direction aimed at the structural transformation and increase of its potential as a component of the economy. The theoretical aspects of the regional strategy and ways of increasing investment attractiveness are analyzed, the classification of scientific concepts of modern researchers for determining regional development priorities is presented, and a strategy for increasing the investment attractiveness of the region is prepared. The purpose of the study is determined by the need to prepare recommendations for the purpose of improving the investment environment in Azerbaijan for the sustainable development of the national economy. The scientific novelty of the work consists in determining the strategic priorities for increasing the investment attractiveness of the regions and the main tasks of these priorities. To achieve this goal, the work uses a wide range of general scientific methods and approaches: dialectic, scientific abstractions, systematic analysis and synthesis. The theoretical basis consists of the works of local and foreign scientists dedicated to various aspects of the studied issues. In the end, the author identified and characterized the main strategic priorities for increasing the investment attractiveness of the region in order to balance the future economic recession that will inevitably occur after the end of the restrictive measures related to the spread of the coronavirus pandemic. In addition, Azerbaijan should continue its activities in the direction of creating a favorable investment environment in the country in order to attract both local and foreign investors. For example, it is necessary to strengthen efforts in the direction of improving the legal system, reducing the tax burden of business and improving the infrastructure. All these measures will help to make Azerbaijan more attractive for investors and ensure its economic development in the future. The author notes that Azerbaijan should continue its activities to develop its economy on the basis of new technologies and innovations.

Keywords: *favorable investment environment, investment policy, domestic investment projects, attraction of investments, foreign investment, digital economy.*

Redaksiya heyətinin üzvü i.e.d., prof. Məmmədov Elşad Yaqub oğlunun rəyi əsasında çapa məsləhət görülmüşdür.